

Περίληψη Εκδήλωσης

ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Ανδρέας Ανδριανόπουλος
www.andrianopoulos.gr

Όλοι πασχίζουν να δαμάσουν την οικονομική κρίση. Κι' αυτή αντιστέκεται, αγνοώντας τις αδιέξοδες συνταγές τους. Οι λεγόμενες καθεστωτικές δυνάμεις στην Ευρώπη, κάτω από την ηγεσία της Γερμανίας, της Αυστρίας και άλλων φίλα προσκείμενων σε αυτές κρατών, επιλέγουν βαθειά παλαιουσυντηρητικές επιλογές με επίκεντρο στοιχειώδεις διαρθρωτικές αλλαγές, εύλογη δημοσιονομική πειθαρχία αλλά και εκτεταμένη επιβολή νέων και μεγάλων φόρων. Σε μια όμως κοινωνική πραγματικότητα μαθημένη στις άκοπες παροχές, στο μεγάλο δημόσιο και σε ένα κράτος – παραμάννα (nanny state) η δημοσιονομική πειθαρχία είναι υποκρισία και η βαριά φορολογία αποτελεί κλοπή του όποιου ατομικού πλούτου.

Από την άλλη πλευρά βρίσκονται οι δυνάμεις του παραδοσιακού κρατικο-παρεμβατικού μπλοκ που κραδαινουν την σημαία της σοσιαλδημοκρατίας. Αυτοί επιμένουν στο λασκάρισμα κάθε έννοιας δημοσιονομικής πειθαρχίας, επιμένοντας σε Κευνσιανές συνταγές αύξησης της κρατικής χρηματοδότησης ώστε να τονωθεί η ζήτηση. Τέτοιες απόψεις όμως παραγνωρίζουν ένα θεμελιώδες πραγματικό γεγονός. Όπως απέδειξε ο καθηγητής του Σικάγο, Raghuram G. Rajan (*"The True Lessons of the Recession: The West Can't Borrow and Spend Its Way to Recovery"*, **Foreign Affairs**, May-June 2012) η Δύση στήριξε διαχρονικά την ανάπτυξη της στον δανεισμό. Κι' αυτός τελικά την οδήγησε στα σημερινά αδιέξοδα. Με νέα δανεικά, ακόμη κι αν είναι αγύριστα, οι οικονομίες δεν ανορθώνονται ούτε και τα προβλήματα λύνονται. Διότι τα αδιέξοδα θα επανέλθουν...

Οι λύσεις στα πολύπλοκα σημερινά προβλήματα οφείλουν να αναζητηθούν, υποστηρίζει ο Rajan, στην πλευρά ενίσχυσης της προσφοράς και των μηχανισμών που την υποστηρίζουν. Μειώσεις φορολογικών συντελεστών, δραστικοί περιορισμοί στην γραφειοκρατία, περικοπές δημοσίων δαπανών είναι μερικά μόνο από τα μέτρα που συμβάλλουν στην απελευθέρωση πόρων που χρειάζεται η ιδιωτική οικονομία για να ζωντανέψει και να αυξήσει την παραγωγικότητά της. Κι' αυτά ουσιαστικά δεν περιλαμβάνονται στα πακέτα που προωθεί η ΕΕ για να αντιμετωπίσει την κρίση.

Πέρα όμως από τα ενδογενή και διαρθρωτικά Ευρωπαϊκά ζητήματα την κατάσταση περιπλέκουν καταστάσεις που δεν μπορούν να ελεγχθούν από την πολιτική των Βρυξελλών. Η διεθνής οικονομική αναστάτωση έχει οδηγήσει πολλές αγορές στον κόσμο σε συρρίκνωση. Αυτό έχει σαν συνέπεια την μείωση της οικονομικής δραστηριότητας χωρών που δίνουν μεγάλο βάρος στις εξαγωγές. Κι αντίστοιχα αντιμετωπίζουν δυσκολίες όλοι εκείνοι που είναι εμπορικοί τους πελάτες. Η Κίνα παίζει κυρίαρχο ρόλο στις εξελίξεις αυτές. Με τους εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης που

είχε συνηθίσει τα τελευταία χρόνια να πετυχαίνει είχε προκαλέσει μεγάλες αλλαγές στις εμπορικές συναλλαγές στον υπόλοιπο κόσμο.

Με δεδομένη την οικονομική δραστηριότητα της Κίνας χιλιάδες αγορές σε όλη την γή είχαν προσαρμοσθεί πάνω στους ρυθμούς και τις ανάγκες που αυτή επέβαλε. Κάθε αλλαγή λοιπόν στην δική της συμπεριφορά και απόδοση έχει κατακλυσμικές επιπτώσεις για τον υπόλοιπο κόσμο. Κυρίως για χώρες και εταιρίες που εξάγουν πρώτες ύλες καθώς και άλλα προϊόντα ευρείας κατανάλωσης. Όπως βέβαια και για τους φορείς εκείνους (λ.χ. ναυτιλία) που εμπλέκονται στις μεταφορές τέτοιων αγαθών.

Με την αναχαίτιση της Κινεζικής αναπτυξιακής πορείας δεν περικόπεται απλά και μόνο η ζήτηση στην Κίνα αλλά μειώνονται γενικά και οι τιμές των προϊόντων που η Κίνα εισάγει. Αυτό σημαίνει δραματικές περιστολές στα εισοδήματα πολλών κρατών ανά την υφήλιο αλλά και δραματικές αναδιατάξεις των τιμών των πρώτων υλών στον κόσμο όλο. Χώρες όπως η Βραζιλία, της οποίας η εντυπωσιακή αναπτυξιακή πορεία στηρίζεται απλά και μόνο στις υψηλές τιμές των πρώτων υλών και των άλλων προϊόντων που παράγει (βλ. σχετ. Ruchir Sharma, "*Bearish on Brazil: The Commodity Slowdown and the End of the Magic Moment*", **Foreign Affairs**, May - June, 2012). Ο ίδιος όμως σε άλλη μελέτη του (*Breakout Nations: In Pursuit of the Next Economic Miracles*, Allen Lane, 2012) επισημαίνει τις καινούργιες οικονομικές δυνάμεις που αναδύονται – ανάμεσά τους και η Βραζιλία. Μόνο που προφανώς αυτή η τελευταία μελέτη του είχε γραφεί πριν την εμπλοκή της Κίνας στις νέες της οικονομικές δυσκολίες.

Για την Ευρώπη η ανησυχία δεν είναι λιγότερο έντονη. Παρά τα λεγόμενα από γραφικούς έλληνες σχολιαστές η Γερμανία εξάγει ελάχιστα στον προβληματικό ευρωπαϊκό Νότο. Πελάτες της είναι κυρίως οι εύρωστες μέχρι τώρα τουλάχιστον οικονομίες του Βορρά, οι ΗΠΑ και η Κίνα. Η ευρωστία όμως πολλών από αυτές εξαρτάται από την δυνατότητα τα Κίνας να συνεχίζει να ξοδεύει και να αγοράζει Δίχως αγορές δεν υπάρχουν εισπράξεις. Και χωρίς εισπράξεις λείπουν οι πόροι για οικονομικές ενισχύσεις και προγράμματα στήριξης. Ο David Pilling υποστηρίζει στους **Financial Times** ("*Forget Grexit, it's time to fret about 'Chindown'*", 20 June 2012) πως κάποιες χώρες δεν θα υποφέρουν όσο άλλες. Όλες όμως αυτές δεν είναι ευρωπαϊκές (παραγωγοί φυτικού πετρελαίου σε Μαλαισία και Ινδονησία κλπ).

Τα μαντάτα πάντως από την Κίνα δεν είναι καλά. Όλοι οι δείκτες δείχνουν αρνητικοί. Η HSBC τη Κίνας εκτιμά πως οι εξαγωγές θα συρρικνωθούν περαιτέρω με αποτέλεσμα την επιβάρυνση της αγοράς εργασίας. Λιγότεροι άνθρωποι σε απασχόληση σημαίνει λιγότερα εισοδήματα και κατά συνέπεια μείωση της κατανάλωσης. Όλοι προσδοκούν σε νέα δάνεια για να ενισχυθεί η αγορά. Όπως σημείωσε όμως και παραπάνω ο Rajan, αυτό δεν αποτελεί στην πραγματικότητα λύση.

Όλα αυτά μας οδηγούν σε σκέψεις για μια ενδεχόμενη μακρόχρονη κρίση που εμπλέκει και τα νομισματικά μας συστήματα. Πόσες πιθανότητες έχει το ευρώ να ορθοποδήσει και να επιβιώσει; Σοβαροί αναλυτές από όλο τον κόσμο εκφράζουν επιφυλάξεις για κάτι τέτοιο. Ο John Butler (*The Golden Revolution: How to Prepare for the Coming Global Standard*, John Wiley & Sons, New York, 2012) επιμένει πως έχουν αρχίσει όλοι να αναζητούν μια διέξοδο από τις σημερινές αναστατώσεις και ανασφάλεις. Η επαναφορά του χρυσού κανόνα θα επιφέρει σημαντικές ανακατατάξεις κι' εμπλοκές. Εν τούτοις, επιμένει ο Butler, πολλές χώρες θα

απαλλαγούν από το δηλητήριο του χρέους από δανεικά δίχως αντίκρισμα ενώ και οι αντιθέσεις ανάμεσα σε δολάριο, ευρώ, γιέν και Κινέζικο γιουάν θα πάψουν να μας βασανίζουν.

Σε παρόμοια πάνω λογική ο James Rickards (*Currency Wars: The Making of the Next Global Crisis*, Portfolio, 2011) επιμένει πως οι τρέχοντες νομισματικοί πόλεμοι που προέρχονται από τις επί μέρους κρίσεις και τις προσπάθειες των κυβερνήσεων να ξεδέψουν εναντίον τους η να χρησιμοποιήσουν την νομισματική ισοτιμία σαν ασπίδα προστασίας (λ.χ. η Κίνα) θα οδηγήσει τελικά σε ανατρεπτικά αδιέξοδα. Επιμένοντας σε μειώσεις δαπανών και σε περικοπές του δημόσιου τομέα ο Rickards βλέπει την λύση όχι σε νομισματικές αλχημείες αλλά στο θάρρος των κυβερνήσεων να δούν την πραγματικότητα, ενισχύοντας την παραγωγή τους κι' ανακαλύπτοντας ισορροπίες μέσα από την οικονομική δυναμική κι όχι με την αύξηση των παροχών και των όποιων άλλων διευκολύνσεων.

dinajambek@gmail.com - Awn